

Titel: 5. Verbanden

Op Maat Begrijpend lezen groep 8

Auteur: Daniëlle van der Zalm

Eerste druk, 2020

Copyright © 2020 - Daniëlle van der Zalm

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Daniëlle van der Zalm.

5. VERBANDEN

➤ Terugblik

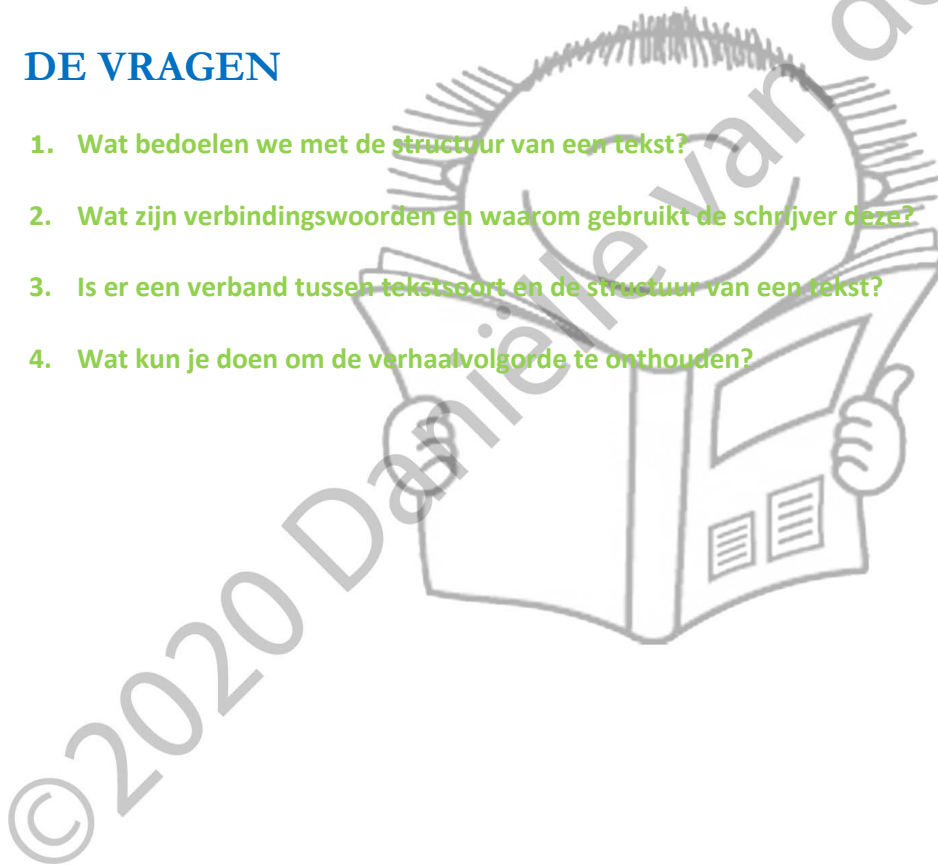
- Wat heb je tot nu toe geleerd?
- Heb je de afgelopen week leesstrategieën ingezet? Zo, ja bij welke vakken en wat was je ervaring?

➤ Start van de les

- Er worden vragen gesteld over de structuur van een tekst.

DE VRAGEN

1. Wat bedoelen we met de structuur van een tekst?
2. Wat zijn verbindingswoorden en waarom gebruikt de schrijver deze?
3. Is er een verband tussen tekstsoort en de structuur van een tekst?
4. Wat kun je doen om de verhaalvolgorde te onthouden?

Verbanden

Verbindingswoorden, tekstopbouw (wat gebeurt wanneer), schematiseren van een tekst, alinea's. Voor deze vragen is het belangrijk dat je de hele tekst nauwkeurig leest.

Tekst 1

Dit gaat een vet leuke middag worden. Straks om half twee is de feestelijke prijsuitreiking van “wizzkid van het jaar.”

Ik ben gek op computers en dagelijks ben ik bezig met mijn mobieltje en het surfen op internet. In de krant lees ik een bericht om mee te doen met de wedstrijd: “Wizzkid van het jaar.” Ik aarzel geen moment om mijn spectaculaire vlog per e-mail te sturen naar de organisatie. Tot mijn grote blijdschap ontvang ik een telefoontje van de organisatie met de boodschap: “Hallo Demi Buitenveld, je spreekt met de jury van Wizzkid van het jaar. We mogen je feliciteren, want je bent de winnaar van de wedstrijd.”

De afgelopen week heb ik nauwelijks geslapen van de spanning. Ik lig in bed en bijna iedere minuut moet ik denken aan mijn overwinning. En ik heb allerlei gedachten die door mijn hoofd dwalen, zoals welke kleren zal ik aan doen naar de prijsuitreiking en hoe doe ik mijn haar?

De dag van de prijsuitreiking is aangebroken. Ik sta in de zaal op het grote podium en het moment is aangebroken dat de schitterende prijzen worden uitgereikt. Na een mooie speech van de eigenaar van de computerwinkel ontvang ik van de organisatie een supersnelle computer en een “magic screen.” Er zijn nog twee andere prijswinnaars. Ze heten Sven en Erik en ook zij ontvangen tijdens de feestelijke uitreiking een “magic screen.” We mogen het scherm direct in gebruik nemen.

Maar dan gebeurt er iets verschrikkelijks. Ik word door het “magic screen” naar binnen gezogen en verdwijnt volledig. De twee jongens wachten geen seconde en nemen het dappere besluit om mij achterna te gaan.

In fel licht zie ik twee mannen voor me staan. Voor even sta ik aan de grond genageld. “O nee”, denk ik, “Dit zijn de twee beruchte benedeleden Toni Modelli en Javi Zaro.” Deze twee zijn verzot op macht en willen het menselijk brein programmeren om zodoende totale controle over de aarde te krijgen. Dan begint Toni te spreken en beveelt: “Jij helpt ons mee met programmeren of je verlaat deze wereld nooit meer.”

Maar op dat moment verschijnen Sven en Erik. De twee benedeleden staan stomverbaasd te kijken. Sven en Erik grijpen hun kans en pakken mijn hand. We rennen zo hard als we kunnen weg. Er volgt een ware achtervolging. Gelukkig kunnen we nog net op tijd een kamer in vluchten in het digicentrum. Erik pakt zijn computer en vult zo snel als hij kan de retourcode in. Hierdoor belanden we alle drie weer op het podium waar de feestelijke uitreiking wordt gehouden.

Ik ben blij dat Sven en Erik me gered hebben, maar helemaal bevatten doe ik het nog niet.

© Daniëlle van der Zalm

Lees tekst 1, de titel en de tekst.

1. Lees de 2^e alinea. Waarom begint de schrijfster een nieuwe alinea?

- A. Er wordt een bijpersoon genoemd.
- B. Er worden argumenten die bij alinea 1 horen genoemd.
- C. Daar wordt uitgelegd waarom de ik persoon gespannen is.
- D. Er wordt een tijdsverandering aangeven.

2. Welke titel zou het best boven de tekst passen?

- A. De prijsuitreiking
- B. Het "magic screen"
- C. De computer

Lees onderstaande tekst:

Fysiotherapie

Pieter (7 jaar en motorische problemen) heeft in zijn woonplaats fysiotherapie gehad. Het gevolg daarvan is dat hij veel beter is gaan schrijven. Hij kan nu mooie, leesbare, korte zinnen schrijven.

3. Het signaalwoord van de oorzaak-gevolg-structuur (zie Fysiotherapie) is.....?

- A. het gevolg daarvan
- B. daarvan
- C. dat

4. Van welke oorzaak is er sprake?

- A. Pieter is beter gaan schrijven.
- B. Pieter heeft fysiotherapie gehad.
- C. Pieter is beter gaan schrijven en kan leesbare, korte zinnen schrijven.

5. Van welk gevolg is/gevolgen zijn er sprake?

- A. Pieter is beter gaan schrijven en kan leesbare, korte zinnen schrijven.
- B. Pieter is beter gaan schrijven.
- C. Pieter heeft fysiotherapie gehad.

Tip: Oorzaak (wat er gebeurt) en **gevolg** (daarna gebeurt er iets) hebben met elkaar te maken en dat kun je zien door de verbindingswoorden hierdoor, daardoor, doordat

Bijvoorbeeld:

Ik ben mijn gymtas vergeten, waardoor ik te laat op school was.

Ik was te laat op school, doordat ik mijn gymtas vergeten was.

6. **Maak de volgende invuloefening.**
Vul de juiste verbindings/signaalwoorden in.

Kies uit: OMDAT | DOOR | DUS | HOEWEL | MAAR | SINDS

Je moet de kraan dichtdraaien, OMDAT het bad al vol genoeg is.

... SINDS ik op yoga zit, voel ik mij een stuk prettiger.

Ik houd niet van roddelen, DUS ik doe niet mee.

Ik durf eigenlijk niet, MAAR ik doe het toch.

..... HOEWEL het niet mag, pak ik drie snoepjes.

Veel mensen zijn DOOR de besmettelijkheid ziek geworden.

A. omdat, door, hoewel, maar, dus, sinds

B. omdat, sinds, dus, maar, hoewel, door

C. sinds, omdat, dus, maar, hoewel, door

Verbanden

Verbindingswoorden, alinea's, begrijpen van volgorde van gebeurtenissen, schematiseren.
Voor deze vragen is het belangrijk dat je de hele tekst nauwkeurig leest.

Tekst 2

Dierenrijk

Op het land, in de lucht en het water van onze aarde leven verschillende soorten dieren. Op basis van kenmerken worden ze onderverdeeld in een bepaalde groep. Al die wilde dieren kunnen we onderverdelen in twee hoofdgroepen. De gewervelde en ongewervelde dieren. De eerste groep heeft een wervelkolom en de tweede niet.

De ongewervelde dieren kun je onderverdelen in insecten, spinnen en slakken. De ongewervelde overtreffen in aantal alle andere dieren op aarde. Bijna alle dieren op aarde zijn ongewerveld. De gewervelde dieren hebben zich ontwikkeld uit de ongewervelde. De gewervelde dieren kun je onderverdelen in vijf klassen.

De vogels kun je herkennen aan de vleugels en de veren die ervoor zorgen dat de vogel warm blijft. Alle vogels hebben een snavel waarmee ze voedsel kunnen oppikken of noten en harde zaden kunnen openbreken. Vogels leggen in de broedtijd eieren waardoor er jongen worden geboren.

De meeste zoogdieren leggen geen eieren, maar baren levende jongen. Daarnaast zogen zij hun jongen. De huid van een zoogdier is bedekt met een vacht. Voorbeelden van zoogdieren zijn onder andere mensen, apen, honden, walvissen en olifanten.

Vissen hebben een huid bedekt met schubben en halen adem via kieuwen die zich aan de zijkant van de kop bevinden. De meeste vrouwtjesvissen leggen in grote aantallen eitjes in het water die door de mannetjes bevrucht worden. Daar komen de jongen uit voort. Enkele vissoorten zijn haaien, roggen, kabeljauw of zalm.

Reptielen hebben een huid bedekt met taaie, waterdichte schubben. Ze leggen eieren waaruit hun jongen komen, maar sommige soorten baren levende jongen. Onder de reptielen vallen hagedissen, slangen, krokodillen en schildpadden.

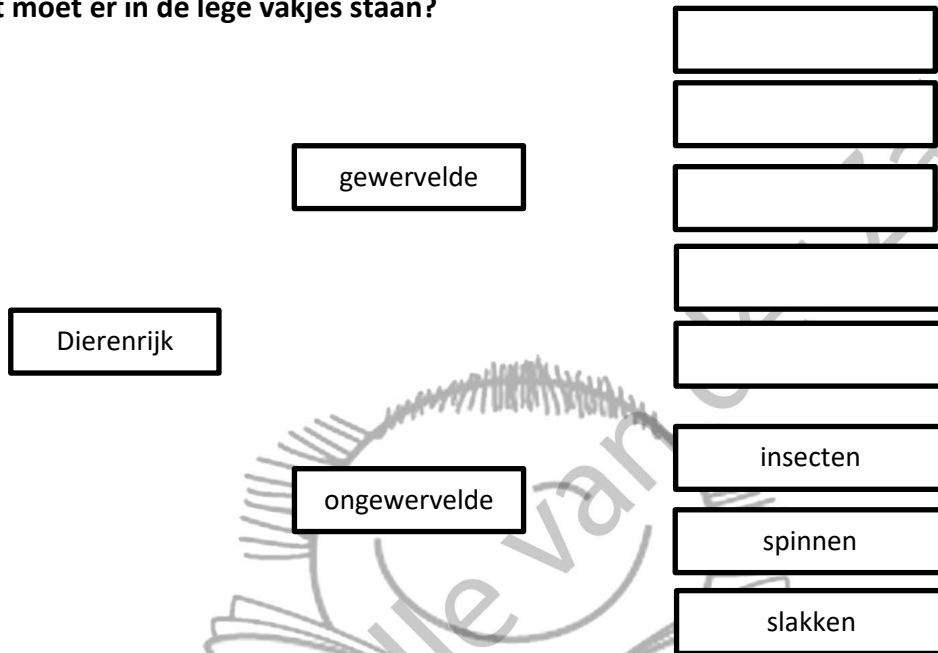
Amfibieën hebben een dunne, slijmerige, veelal felgekleurde huid waarmee ze kunnen ademen. Vanwege deze bijzondere huid moeten ze in een vochtige omgeving leven, anders drogen ze uit. Deze dieren leggen eieren in een soort van gelei. Tot de amfibieën behoren kikkers, padden, salamanders en wormsalamanders.

©Daniëlle van der Zalm

7. In alinea 4 vind je een tegenstelling. Waaruit blijkt dat?

- A. De huid van een zoogdier is bedekt met een vacht.
- B. Zoogdieren zogen hun jongen.
- C. De meeste zoogdieren leggen geen eieren. Zij baren jongen.

8. Er is een schema gemaakt bij alinea 2. Dit is nog niet afgemaakt.
Wat moet er in de lege vakjes staan?

- A. vogels, zoogdieren, vissen, reptielen, amfibieën
- B. wel een wervelkolom, hoofdgroep, dieren, ontwikkeld uit ongewervelde, vijf klassen
- C. zoogdieren, apen, honden, walvissen, olifanten

Lees onderstaande tekst.

De buurvrouw ontdekte dat alle kasten en deuren in huis open gemaakt zijn en er overal spullen op de grond liggen, daarom moet zij de politie bellen. Zij kunnen hulp bieden. Voor de buurvrouw is dat een uitkomst.

9. In bovenstaande tekst wordt een conclusie beschreven.
Het signaalwoord van de conclusie structuur is?

- A. en
- B. daarom
- C. moet
- D. er

10. In bovenstaande tekst wordt een conclusie getrokken.
De conclusie is..?

- A. Dat ze haar spullen moet opruimen.
- B. Dat ze moet telefoneren met de politie.
- C. Dat de politie hulp kan bieden.

Verbanden

Verbindingswoorden, alinea's, begrijpen van volgorde van gebeurtenissen, schematiseren.
Voor deze vragen is het belangrijk dat je de hele tekst nauwkeurig leest.

Tekst 3

Verborgene kleuren!

Heb je tijd over? En verveel je je? Dan is het leuk om een proefje te doen!

Wil jij ook graag weten hoe iets werkt of hoe het in elkaar zit? Op onze scheikunde afdeling zijn ze net zo nieuwsgierig. Onlangs hebben we een onderzoek gedaan naar kleuren. Wist je dat sommige kleuren niet "echt" zijn? Deze kleuren zijn gemaakt uit een mengsel van allerlei andere kleuren. Om te onderzoeken uit welke kleuren de inkt van je viltstiften bestaat hebben we gebruik gemaakt van een methode die in de scheikunde ook wel papierchromatografie genoemd wordt.

Benodigdheden

- 1 schaar
- 1 wit koffiefilterzakje
- een schaaltje met water
- een touwtje
- paperclips
- viltstiften

Hoe je deze proef zelf kunt doen

Knip eerst het filterzakje in even lange stroken. Kleur daarna met je viltstiften een rondje aan de onderkant van elke strook. Hang vervolgens het touwtje tussen twee punten en zet daar het schaaltje met water onder. Tot slot hang je de strookjes papier aan het touwtje met de onderkant in het water. Zorg er voor dat alleen de onderkant van het strookje in het water hangt. Niet de inkt. Het water zal nu in het papier omhoog kruipen en neemt daarbij de kleuren waaruit de inkt bestaat mee. Je kunt nu zien uit welke kleuren de inkt is samengesteld.

Uitleg

Door gebruik te maken van speciaal filtreerpapier zoals een koffiefilter kun je stoffen van elkaar scheiden. Wanneer een stuk papier met daarop een inktvlek in een bodempje water gehangen wordt trekt het water omhoog het papier in en neemt de kleurstoffen van de inkt mee. Maar de verschillende kleurstoffen stijgen niet met dezelfde snelheid. Daardoor wordt zichtbaar uit welke basiskleuren de inkt samengesteld is.

En vond je het proefje leuk? Sta je ook te springen om proefjes te gaan doen! Je kunt vaker dit soort proefjes doen. Op internet en in studieboeken kom je allerlei proefjes tegen. Je leert door de proefjes nadenken. Het is dus leuk en leerzaam!

www.hobbyprojecten.nl

11. Uit welke woorden blijkt dat er een tijdsvolgorde wordt beschreven in alinea 3?

- A. eerst, daarna, vervolgens, tot slot
- B. eerst, daarna, vervolgens, daar, tot slot
- C. eerst, daarna, tot slot

12. Lees alinea 4.

Lees zin 1: Maar de ... snelheid. (alinea 4 (r.4)

Lees zin 2: Daardoor wordt ... is. (alinea 4 (r. 4,5)

Zin 2 geeft....

- A. de reden van zin 1
- B. een uitleg bij zin 1
- C. een voordeel bij zin 1
- D. het gevolg van zin 1

13. Uit hoeveel alinea's bestaat de tekst?

- A. drie
- B. vier
- C. vijf

Lees onderstaande tekst

Shampoo, bodylotion, make-up. Deze verzorgingsproducten kun je kopen bij de drogist.

14. Lees zin 1: Shampoo, make-up.

Lees zin 2: Verzorgingsproducten kun... de drogist.

Wat is de samenhang tussen zin 1 en 2?

- A. Zin 1 geeft een uitleg bij zin 2
- B. Zin 1 geeft een tegenstelling met zin 2
- C. Zin 1 geeft een oorzaak voor zin 2
- D. Zin 1 geeft voorbeelden bij zin 2

Verbanden

Verbindingswoorden, alinea's, begrijpen van volgorde van gebeurtenissen, schematiseren.
Voor deze vragen is het belangrijk dat je de hele tekst nauwkeurig leest.

Tekst 4

Waarom is bewegen gezond?

Bewegen is leuk en heel belangrijk! Bewegen is gezond, dat is inmiddels bij veel mensen bekend. Toch bewegen we steeds minder door het gebruik van de computer, internet, televisie en mobiele telefoon. Voor je het weet is er weer één uur voorbij en ben je niet actief geweest. Bewegen is gezond! Dat hoeft niet alleen maar sport te zijn, maar ook rennen, fietsen, stoeien, klimmen, voetballen en skeeleren vallen hieronder. Bewegen is gezond, maar waarom is bewegen gezond?

Per dag één uur bewegen heeft veel voordelen. Ten eerste voel je je na het sporten of intensief bewegen meteen prettiger en fitter. Je kunt beter slapen en hebt bovendien meer energie om alle dingen te doen die je dagelijks onderneemt.

Ten tweede is het goed om te bewegen, omdat je op deze manier veel ziektes en kwaaltjes kan voorkomen. Door te sporten krijg je meer kracht, snelheid en wordt je uithoudingsvermogen groter. Kortom, bewegen houdt je botten en spieren sterk en houdt je lichaamsgewicht op peil. Daarnaast leer je tijdens het sporten andere kinderen kennen, waardoor je leert omgaan met gevoelens van anderen en van jezelf.

Bewegen en leren

Sommige mensen zijn bang dat je door te sporten op school minder gaat presteren. Ze denken dat je door sport moe wordt en dan geen energie meer hebt voor de les. Dat blijkt niet waar te zijn. Kinderen die meer gaan sporten kunnen zich juist beter concentreren in de klas en halen daarom betere schoolresultaten. Daarom vind ik het dus goed om te bewegen voordat de les begint. Dan heb je al een portie beweging gehad, voordat de school begint en kan het leren goed beginnen. Je kunt denken aan op de fiets of lopend naar school gaan.

©Daniëlle van der Zalm

15. Welke indeling is juist?

- A. Inleiding: alinea 1
Kern: alinea 2
Slot: alinea 3 en 4
- B. Inleiding: alinea 1
Kern: alinea 2 t/m 3
Slot: alinea 4**
- C. Inleiding: alinea 1 en 2
Kern: alinea 3
Slot: alinea 4

16. Lees alinea 2 en 3. Wat hebben deze twee alinea's met elkaar te maken?

- A. In zowel alinea 2 als 3 staan opsommingen.**
- B. In alinea 2 staan opsommingen en in alinea 3 een vergelijking.
- C. In alinea 2 staan oorzaken en in alinea 3 gevolgen.

17. Lees alinea 4. Waar eindigt de schrijfster de tekst mee?

- A. Met een persoonlijke ervaring
- B. Met een verzoek
- C. Met een advies**

18. Waarom staat er een vraagteken achter de titel?

- A. Zodat je ziet dat de zin geroepen moet worden.
- B. Zodat je de zin vragend kan lezen.**
- C. Zodat je weet dat daarna een opsomming volgt.

19. Welke schema past bij de tekst?

- A.

Bewegen	Voordelen bewegen	Bewegen en schoolresultaten
---------	-------------------	-----------------------------
- B.

Bewegen	Bewegen en schoolresultaten	Voordelen bewegen
---------	-----------------------------	-------------------
- C.

Voordelen bewegen	Bewegen	Bewegen en schoolresultaten
-------------------	---------	-----------------------------